

Oppfatninger av sentral- nettsprosjekter i Norge og UK

v/ Jørgen K. Knudsen og Jacob K. Haug, SINTEF Energi
Avslutningsseminar SusGrid 14.11.2014

Utgangspunkt og problemstillinger

- Kunnskapsbehov knyttet til samfunnsmessig aksept og motstand mot nettutvikling.
 - Også reflektert i funnene fra SusGrid WP2 - komparativ spørreundersøkelse Norge, Sverige og UK:
 - Publikum oppfatter nettutvikling som særlig drevet av eksperter og beslutningstakere på et nasjonalt nivå med begrenset mulighet for innflytelse fra lokale aktører og interesser (Aas et al. 2014)
- *Lite forskning har imidl. til nå undersøkt mer konkret lokale innbyggers oppfatninger av involveringstiltak i nettutviklingsprosjekter.*
 - **Derfor følgende forskningsspørsmål:**
 - *Hvordan oppfatter lokale innbyggere tiltak for involvering i konkrete sentralnettsprosjekter?*
 - *I hvilken grad oppfatter lokale innbyggere disse prosessene som rettferdige?*

Casene

	Norge		UK	
Case	Ørskog-Sogndal (ØF)	Sydvestlinken (SVL)	Hinckley Point C	Mid-Wales
Prosjekteier	Statnett SF	Statnett SF	National Grid Plc.	National Grid Plc.
Lokalisering	Vest-Norge	Sør-øst Norge	Sør-øst England	Mid Wales
Total lengde	300 km	60 – 110 km	Ca. 60 km	Ca. 39-51 km
Spenningsnivå	420 kV	420 kV	400 kV	400 and 132 kV
Oppstartsår	2005/2006	2010	2007	2007
Prosjektstatus	Konsesjon 31.12.11, men utsatt pga. rettstvister.	Prosjekt oppgitt juni pga. "manglende samf.økon. lønnsomhet"	Konsesjonssøknad til behandling.	Konsultasjon og KU før endelig konsesjon utformes og sendes inn.
Hoved-argumenter mht. 'behov'	Styrke forsyningssikkerhet til Midt-Norge, og integrering av småkraft.	Styrke kraftflyten mellom Norge og Sverige.	Nettforbindelse til kjernekraftverk, og styrke forsyningssikkerhet.	Nettilknytning til nye vindkraftverk, og styrke forsyningssikkerhet.

Involveringstiltak

- Annonsering av møter i lokalpresse mv.
- Utsending av informasjonsmateriell pr. post.
- Folkemøter
- Utlegging av prosjektdokumenter i kommunehus mv.
- Høringsprosess med innsendelse av uttalelser, innspill mv.
- Nettside for prosjektet
- Online feedback system (UK)
- Lokalsamfunnsfora (UK)
- Befaringer
- 'Åpne kontordager'

Metodisk tilnærming

- Det har vært gjennomført individuelle intervjuer og fokusgruppeintervjuer i de fire casene.
- Fokusgruppeintervjuene er lagt til grunn for analysen her
 - **7 fokusgrupper, Norge:** Lokale innbyggere berørt av planlagte traséer (grunneiere, naboer og andre lokalt berørte).
 - **8 fokusgrupper, UK:** Samme sammensetning som for Norge
- Koding og analyse av intervjudata gjennom ATLAS.ti

Analytisk tilnærming

- *Fra forskningslitteraturen har vi identifisert seks analytiske kategorier knyttet til lokalbefolkningens opplevelse av rettferdighet:*
 - **Informasjon:** Hva slags informasjon, hvordan og til hvem gis informasjon?
 - **Representasjon :** Hvem i lokalsamfunnet involveres?
 - **Mulighet til å fremme innspill:** I hvilken grad har man mulighet til å uttrykke meninger?
 - **Vurdering av innspill:** Hvordan svarer nettselskaper/myndigheter på innspill?
 - **Logikk og rasjonalitet:** Opplever man at tiltaket er fornuftig og rimelig?
 - **Innflytelse:** Blir innspill reflektert i det endelige resultatet?

Resultater - informasjon

- Viktig å sørge for at så mange som mulig får grunnleggende informasjon;

“it’s like we said earlier that we feel that the information, for the most part, has been non-existent (...) you can go on the internet and find it, but what the heck...if you don’t know what you are looking for...am I supposed to search in the evening, finding out if something is happening around me? It can’t be like that...”

(Informant Sydvestlinken).

- Viktig med relevant og skreddersydd informasjon som samsvarer med folks ulike utgangspunkter og kunnskap
- Kart opplevd som positivt og nyttig spesielt i de norske casene, men også opplevd som for vage og lite detaljerte
- Temaer som ble opplevd å ikke bli presentert grundig nok; støy, helserisiko, behov, kabelalternativer, kostnader, tekniske begrensninger (NO), kostnader og tekniske begrensninger (UK)

Resultater - representasjon

- God informasjon utgangspunkt for representasjon;

«Moderator: Does that mean that the residents in this area...except from you – they weren't really participating at the initial public meeting, because they weren't...?»

R1: No, we hadn't been notified at that time.

R2: No, well it could possibly be some that saw the newspaper notification the same day. And had the possibility.

(Informant Sydvestlinken)

- Viktig å unngå "skjevheter" i muligheter for å delta;

«For the...most part we are not landowners. But we have...we haven't got the chance to say anything at all almost, or like...influenced the process at all.»

(Informant Ørskog-Sogndal)

Resultater - Muligheter til å fremme innspill

- Informasjon og representasjon påvirker mulighetene til å fremme innspill: en del visste ikke at folkemøter og befaringer hadde vært avholdt
- Samtidig enkelte eksempler på opplevd god dialog ved befaringer
- Folkemøter; utfordring å absorbere (teknisk) informasjon og stille spørsmål

Resultater – vurdering av innspill

- Viktig at innspill/spørsmål blir besvart/prosessert, uavhengig av om innspillet får endelig innflytelse på prosjektutformingen
- Enkelte opplevde at innspill ble tatt seriøst og at man hadde god dialog (knyttet til justering av trasévalg)
- Men også negative evalueringer pga. manglende tilbakemelding på innspill

Resultater – logikk og rasjonalitet

- Viktig med god redegjørelse for hvorfor prosjektet er nødvendig – lettere å akseptere ulemper dersom man hadde hatt mer bakgrunnskunnskap
- Behovet ved SVL stilt spørsmålstegn ved: Behov ble oppfattet å være nettselskapenes behov for profitt heller enn behov for å styrke kraftflyten mellom NO-SE, samtidig som man står igjen med høyere strømpriser og visuelle ulemper
- Endring av argumentasjon og vedtak problematisk (Ørskog-Sogndal):
 - Myndighetenes endring av vedtak og inkonsistent argumentasjon skaper svekket motivasjon for involvering og mindre tillit til det formelle systemet

Resultater - innflytelse

- Opplevelse av reell innflytelse viktig for opplevelsen av prosessen
- Gjennomgående opplever mange at beslutninger allerede har blitt tatt når prosjektet blir offentliggjort og at man har få muligheter til å påvirke
- Begrep som 'skinnprosess', 'teater', 'spill', 'PR-øvelse', 'togsreise' benyttes for å beskrive prosessen:

“And you...you’re invited to meetings, and they tell you that nothing is decided, it’s only at the planning stage. It’s a machine! The locomotive has started, and it follows the tracks. Woof! And then there’s a few stations along the road, and you...they run past, but...they are obliged to do things along the route. So I...yes, you could say I felt very helpless.”

(Informant Sydvestlinken)

Resultater – innflytelse (forts.)

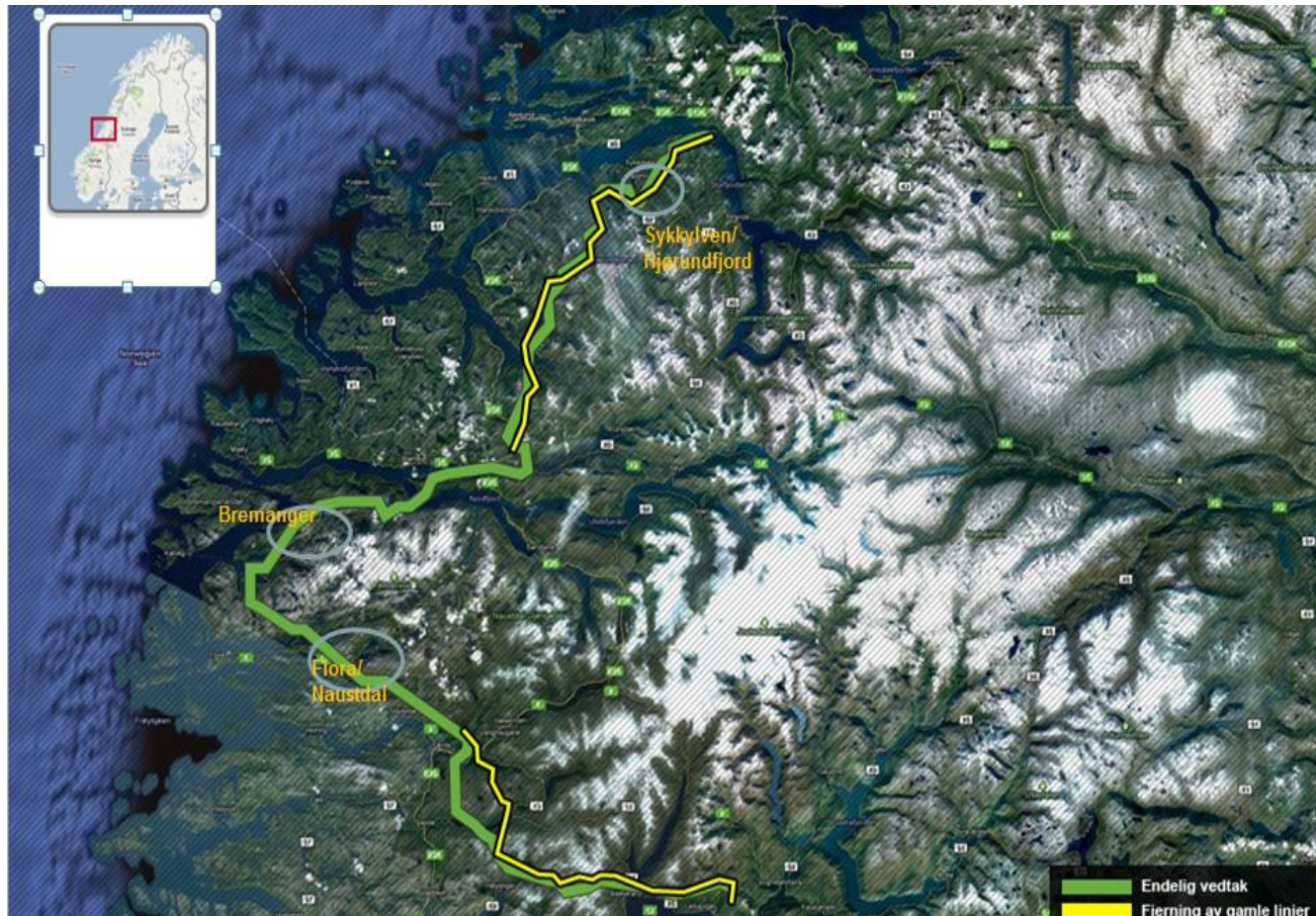
- Nettselskapene oppleves å ha bestemt seg på forhånd, samtidig som det presenteres ulike alternativer som stiller lokalsamfunnene opp mot hverandre:

*“...it’s the old tactic of divide and conquer, as you say, if you say there’s route A or there’s route B, people on route A are saying well go for route B and people on route B are saying go for route A and developer will say well there’s no overall objection, nobody is objecting to the actual project so we’ll carry on”
(Informant Nailsea)*

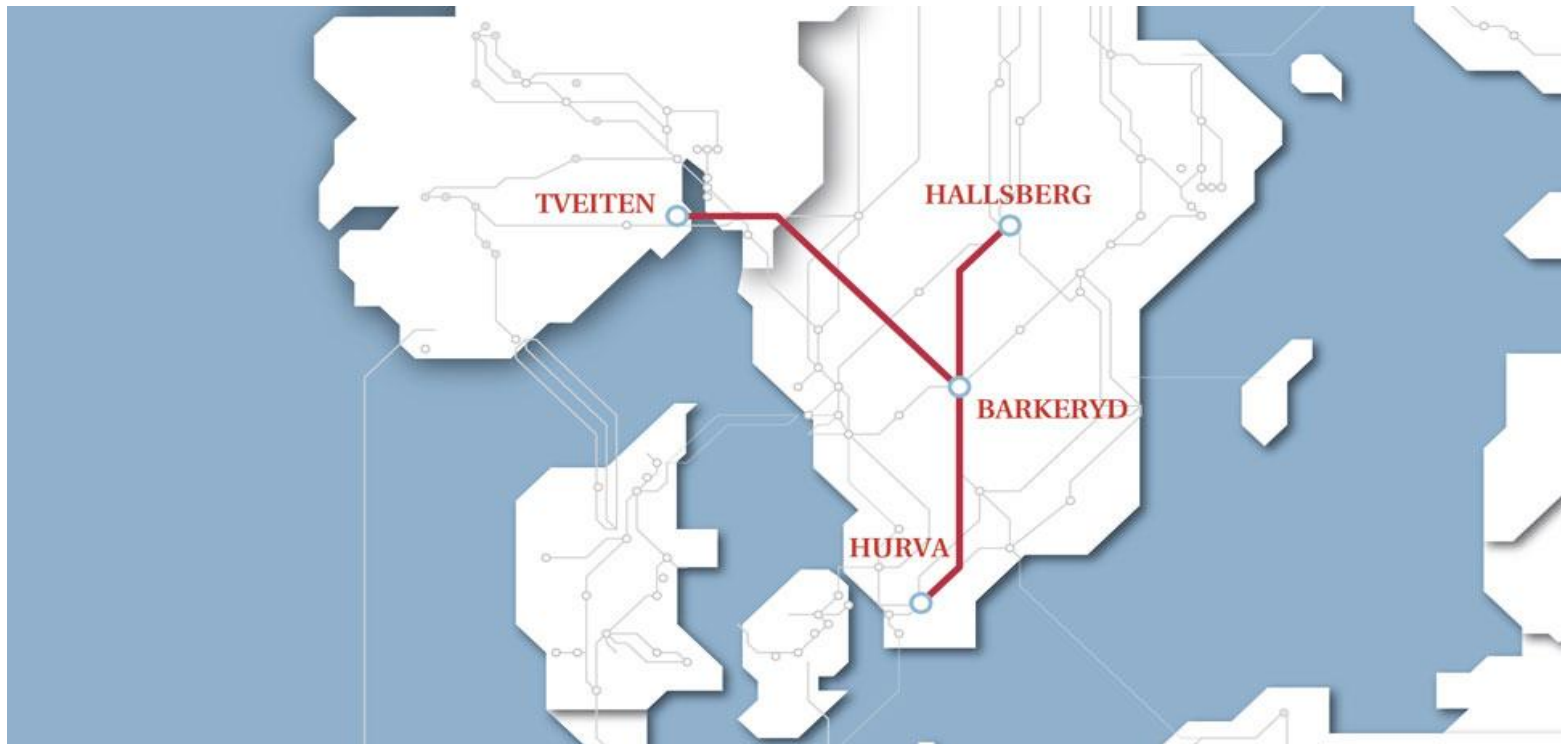
Konklusjon

- Viktig at innspill/spørsmål blir besvart/prosessert på en ordentlig måte, uavhengig av om innspillet har endelig innvirkning på prosjektutformingen.
- Involvering av lokale innbyggere oppfattes som enveiskommunikasjon (informasjon og konsultasjon) og ikke toveiskommunikasjon (dialog og forhandling). Dialog etterlyses.
- Involveringstiltakene blir i hovedsak oppfattet som pliktøvelse, oppleves ikke å gi faktisk innflytelse; andre måter å påvirke på ses ofte på som mer relevant: Medieoppslag, direkte kontakt med politikere (jmf. Hardanger-saken)
- Stort samsvar mellom oppfatninger både mellom og på tvers av case i Norge og UK. I Norge også med tanke på stadium i prosessen (SVL)
- Funnene i tråd med nasjonale surveys Norge og UK: Sentralnettsprosesser oppleves som ekspertdrevne og 'topptunge' prosesser med begrenset mulighet til å utøve reell innflytelse

Kart (1)

Kart (2)

Kart (3): The case studies in the UK

